

Z A K O N

O OSNOVNOM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se osnovno obrazovanje i vaspitanje, kao deo jedinstvenog sistema obrazovanja i vaspitanja.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se u skladu sa Ustavom, zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon), potvrđenim međunarodnim konvencijama, poveljama, sporazumima i ovim zakonom.

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni ženski i muški rod lica na koja se odnose.

Delatnost osnovnog obrazovanja i vaspitanja

Član 2.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje je delatnost od neposrednog društvenog interesa i ostvaruje se kao javna služba.

Obrazovno-vaspitni rad u smislu ovog zakona obuhvata nastavu i druge oblike organizovanog rada sa učenicima.

Član 3.

Delatnost osnovnog obrazovanja i vaspitanja obavlja osnovna škola (u daljem tekstu: škola), i to:

- 1) osnovna škola;
- 2) osnovna škola za obrazovanje odraslih;
- 3) osnovna muzička škola;
- 4) osnovna baletska škola;
- 5) osnovna škola za učenike sa smetnjama u razvoju.

Delatnost osnovnog obrazovanja odraslih ostvaruje se u skladu sa Zakonom i posebnim zakonom koji uređuje oblast obrazovanja odraslih.

Škola obavlja delatnost osnovnog obrazovanja i vaspitanja ostvarivanjem školskog programa, u školskom i drugom prostoru, organizovanjem izdvojenog odeljenja škole.

Pravo na osnovno obrazovanje i vaspitanje

Član 4.

Svako lice ima pravo na besplatno i kvalitetno osnovno obrazovanje i vaspitanje u javnoj školi.

Učenik javne škole može besplatno da koristi knjige, školski materijal, prevoz, ishranu, kao i smeštaj kada je to potrebno.

Obaveznost osnovnog obrazovanja i vaspitanja

Član 5.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje obavezno je i ostvaruje se u skladu sa zakonom.

Pripremni predškolski program ostvaruje se u skladu sa zakonom i deo je obaveznog obrazovanja i vaspitanja.

Član 6.

Roditelj, odnosno staratelj dužan je da obezbedi da njegovo dete upiše i redovno pohađa školu.

Član 7.

Dete državljanin Republike Srbije ima pravo da osnovno obrazovanje i vaspitanje stiče u nacionalnoj školi.

Član 8.

Roditelj, odnosno staratelj učenika ima pravo da za svoje dete izabere osnovno obrazovanje i vaspitanje u javnoj ili privatnoj školi, odnosno obrazovanje kod kuće ili na daljinu.

Zadatak škole

Član 9.

Osnovni zadatak škole je da omogući kvalitetno obrazovanje i vaspitanje za svako dete i učenika, pod jednakim uslovima, bez obzira gde se škola nalazi, odnosno gde se obrazovanje i vaspitanje odvija.

Lica koja obavljaju obrazovno-vaspitni rad i druga lica zaposlena u školi naročito će promovisati jednakost među svim učenicima i aktivno se suprotstavljati svim vrstama diskriminacije i nasilja.

Obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 10.

Učenik sa smetnjama u razvoju, u smislu ovog zakona, jeste dete kod koga je smetnja nastupila usled organskog poremećaja u: mentalnom, senzornom, govorno-jezičkom i fizičkom razvoju ili kao posledica hroničnih i sistemskih bolesti.

Učenik sa smetnjama u razvoju stiče osnovno obrazovanje i vaspitanje po pravilu u školi zajedno sa ostalim učenicima, a kada je to u najboljem interesu učenika u školi za učenike sa smetnjama u razvoju, u skladu sa Zakonom.

Učenik sa smetnjama u razvoju ima pravo na individualni obrazovni plan, u skladu sa Zakonom.

Obrazovanje i vaspitanje učenika sa izuzetnim sposobnostima

Član 11.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima ima pravo na individualni obrazovni plan koji omogućava da se njegov razvoj i napredovanje odvija prema sposobnostima i interesovanjima, u skladu sa Zakonom.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima upisan u prvi razred srednje muzičke, odnosno baletske škole, koji je završio sedmi razred osnovne škole ima pravo da polaganjem razrednih ispita završi školu.

Učenik sa izuzetnim muzičkim, odnosno baletskim sposobnostima ima pravo da stiče muzičko ili baletsko obrazovanje i vaspitanje na osnovu jedinstvenog školskog programa za talente koji se donosi na osnovu nastavnog plana i programa osnovnog obrazovanja i vaspitanja i nastavnog plana i programa muzičkog ili baletskog obrazovanja i vaspitanja.

Jezik ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada

Član 12.

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na srpskom jeziku.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se i na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično, ako se prilikom upisa u prvi razred za to opredeli najmanje 15 učenika.

Škola može da ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično i za manje od 15 učenika upisanih u prvi razred, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na jeziku i pismu nacionalne manjine, škola je u obavezi da za učenika organizuje nastavu srpskog jezika.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na srpskom jeziku, za učenika pripadnika nacionalne manjine organizuje se nastava jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture kao izborni predmet.

Obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi na stranom jeziku, odnosno dvojezično, uz saglasnost Ministarstva.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na stranom jeziku, učeniku se organizuje nastava srpskog jezika.

Bliže uslove za ostvarivanje programa obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar).

Obrazovno-vaspitni rad za učenike koji koriste znakovni jezik, odnosno posebno pismo ili druga tehnička rešenja ostvaruje se u skladu sa Zakonom.

II. ŠKOLA

Član 13.

Prema programu obrazovanja i vaspitanja koji ostvaruje, škola može da bude nacionalna škola ili strana škola.

Nastavni plan i program donet na osnovu Zakona ostvaruje nacionalna škola.

Strani program u skladu sa Zakonom ostvaruje strana škola.

Član 14.

Prema osnivaču, škola može da bude javna škola ili privatna škola.

Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave je osnivač javne škole.

Drugo domaće i strano pravno ili fizičko lice je osnivač privatne škole.

Javna škola

Član 15.

Javna škola osniva se u skladu sa aktom o mreži škola.

Mreža škola treba da je racionalna i da obezbeđuje ostvarivanje jednakog prava na dostupnost obrazovanja i vaspitanja svim učenicima na određenom području.

Dostupnost mreže podrazumeva mogućnost sticanja obrazovanja i vaspitanja u sedištu ili drugom objektu, organizovanjem izdvojenog odeljenja škole, primereno udaljenom od mesta stanovanja, uz infrastrukturnu povezanost i uslove koji ne ugrožavaju zdravlje i bezbednost učenika.

Privatna škola

Član 16.

Privatna škola osniva se u skladu sa Zakonom.

Ukoliko ima više osnivača privatne škole njihova međusobna prava i obaveze uređuju se ugovorom.

Nacionalna i strana škola

Član 17.

Nacionalna škola osniva se kao javna, a može da se osnuje i kao privatna škola.

Stranu školu osniva strana država, strano pravno ili fizičko lice, u skladu sa Zakonom.

Javna isprava koju izdaje strana škola priznaje se i izjednačava sa javnom ispravom koju izdaje nacionalna škola, nakon sprovođenja postupka priznavanja strane školske isprave.

Škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 18.

U školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju školuju se deca bez obzira na vrstu smetnje.

Radi unapređivanja inkluzivnog obrazovanja i vaspitanja, škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju pruža podršku školi u sistemu redovnog obrazovanja i vaspitanja.

Škola u sistemu redovnog obrazovanja i vaspitanja u kojoj stiču obrazovanje i učenici sa smetnjama u razvoju može da angažuje vaspitača, nastavnika ili stručnog saradnika, koji je zaposlen u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju, u skladu sa Zakonom.

Angažovanje zaposlenog iz stava 3. ovog člana, vrši se na osnovu mišljenja interresorne komisije za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške učeniku u skladu sa Zakonom.

Škola posebne pedagoške orijentacije

Član 19.

Privatna škola može da se ustroji i kao škola posebne pedagoške orijentacije (Montesori, Dekroli, Štajner i slični programi) kada Ministarstvo utvrdi da realizacija njenog programa obezbeđuje ostvarivanje standarda za završetak osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Škola iz stava 1. ovog člana mora da poseduje sertifikat međunarodno priznatog udruženja škola iste pedagoške orijentacije.

Izdvojeno odeljenje

Član 20.

Škola koja ima rešenje o verifikaciji, može da obavlja delatnost van sedišta u izdvojenom odeljenju (objektu škole ili drugom prostoru) ako ispunjava uslove propisane Zakonom.

Nastava i drugi oblici obrazovno-vaspitnog rada van sedišta škole ostvaruju se uz uvažavanje demografskih, geografskih, ekonomskih i kulturnih specifičnosti.

Škola može početi sa radom van sedišta, po dobijanju rešenja o verifikaciji za obavljanje delatnosti u izdvojenom odeljenju, u skladu sa Zakonom.

III. CILJEVI I ISHODI OSNOVNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja

Član 21.

Ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja jesu:

1) pun i usklađen intelektualni, emocionalni, socijalni, moralni i fizički razvoj svakog deteta i učenika, u skladu sa njegovim uzrastom, razvojnim potrebama i interesovanjima;

2) sticanje kvalitetnih znanja i veština i formiranje vrednosnih stavova (u daljem tekstu: znanja, veštine i stavovi), jezičke, matematičke, naučne, umetničke, kulturne, medijske, tehničke, informatičke pismenosti, neophodnih za nastavak školovanja i aktivnu uključenost u život porodice i zajednice;

3) razvoj stvaralačkih sposobnosti, kreativnosti, estetske percepcije i ukusa, kao i izražavanje na jezicima različitih umetnosti;

4) razvoj sposobnosti pronalaženja, analiziranja, primene i saopštavanja informacija, uz vešto i efikasno korišćenje medija i informaciono-komunikacionih tehnologija;

5) osposobljavanje za rešavanje problema, povezivanje i primenu znanja i veština u daljem obrazovanju i svakodnevnom životu;

6) razvoj motivacije za učenje i osposobljavanje za samostalno učenje i obrazovanje tokom celog života;

- 7) razvoj svesti o sebi, samoinicijative, sposobnosti samovrednovanja i izražavanja svog mišljenja;
- 8) osposobljavanje za donošenje valjanih odluka o izboru daljeg obrazovanja i zanimanja, sopstvenog razvoja i budućeg života;
- 9) razvoj ključnih kompetencija potrebnih za život u savremenom društvu;
- 10) razvoj i praktikovanje zdravog načina života, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti;
- 11) razvoj svesti o značaju održivog razvoja, zaštite i očuvanja prirode i životne sredine, ekološke etike i zaštite životinja;
- 12) razvoj sposobnosti komuniciranja, dijaloga, osećanja solidarnosti, kvalitetne i efikasne saradnje sa drugima i sposobnosti za timski rad i negovanje drugarstva i prijateljstva;
- 13) razvijanje sposobnosti za ulogu odgovornog građanina, za život u demokratski uređenom i humanom društvu zasnovanom na poštovanju ljudskih i građanskih prava, prava na različitost i brizi za druge, kao i osnovnih vrednosti pravde, istine, slobode, poštenja i lične odgovornosti;
- 14) formiranje stavova, uverenja i sistema vrednosti, razvoj ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanje svesti i osećanja pripadnosti državi Srbiji, poštovanje i negovanje srpskog jezika i svog jezika, tradicije i kulture srpskog naroda, nacionalnih manjina i etničkih zajednica, drugih naroda, razvijanje multikulturalizma, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine;
- 15) razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanje različitosti.

Ishodi

Član 22.

Nakon završetka osnovnog obrazovanja i vaspitanja učenici će:

- 1) imati integrisani sistem naučno zasnovanih temeljnih znanja o prirodi i društvu i biti sposobni da primenjuju i razmenjuju stečena znanja;
- 2) efikasno usmeno i pismeno komunicirati na srpskom, odnosno na srpskom i jeziku nacionalne manjine, i najmanje jednom stranom jeziku koristeći se raznovrsnim verbalnim, vizuelnim i simboličkim sredstvima;
- 3) biti funkcionalno pismeni u matematičkom i naučnom domenu;
- 4) efikasno i kritički koristiti nauku i tehnologiju, uz pokazivanje odgovornosti prema svom životu, životu drugih i životnoj sredini;
- 5) biti sposobni da razumeju različite forme umetničkog izražavanja i da ih koriste za sopstveno izražavanje;
- 6) biti osposobljeni za samostalno učenje;
- 7) biti sposobni da prikupljaju, analiziraju, organizuju i kritički procenjuju informacije;
- 8) moći da identifikuju i rešavaju probleme i donose odluke koristeći kritičko i kreativno mišljenje i relevantna znanja;
- 9) spremno prihvatati izazove i promene, biti preduzimljivi uz odgovorno i efikasno upravljanje sobom i svojim aktivnostima;
- 10) biti odgovorni prema sopstvenom zdravlju i njegovom očuvanju;

11) razviti razumevanje sebe kao osobe i svojih odnosa sa drugim osobama, biti odgovorni prema sopstvenoj dobrobiti i dobrobiti drugih osoba sa kojima ulazi u odnose;

12) poznavati i uvažavati ljudska i dečja prava i biti sposobni da aktivno učestvuju u njihovom ostvarivanju;

13) razviti osećanje pripadnosti sopstvenoj porodici, naciji i kulturi, poznavati sopstvenu tradiciju i doprinositi njenom očuvanju i razvoju;

14) poznavati i poštovati tradiciju, identitet i kulturu drugih zajednica i biti sposobni i zainteresovani da sarađuju sa njihovim pripadnicima;

15) biti sposobni da efikasno i konstruktivno rade sa drugima kao članovi tima, grupe, organizacije i zajednice.

IV. PROGRAMI I ORGANIZACIJA OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA

Programi

Član 23.

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na osnovu školskog programa, u skladu sa Zakonom.

Škola može da ostvaruje i:

- 1) školski program za obrazovanje odraslih;
- 2) školski program za muzičko obrazovanje;
- 3) školski program za baletsko obrazovanje;
- 4) individualni program srpskog jezika, odnosno jezika nacionalne manjine za učenike koji ne poznaju jezik na kojem se izvodi nastava;
- 5) predškolski program, odnosno pripremni predškolski program;
- 6) druge programe usmerene na unapređivanje i povećanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada.

Nastavni predmeti

Član 24.

U školi se izučavaju nastavni predmeti propisani nastavnim planom i programom, u skladu sa Zakonom.

Nastavni predmeti jesu:

- 1) obavezni predmeti;
- 2) izborni predmeti propisani Zakonom i nastavnim planom i programom.

U privatnoj školi, umesto izbornih predmeta propisanih nastavnim planom i programom, škola može da realizuje nastavu drugih predmeta prema školskom programu.

U školi se mogu izučavati i fakultativni predmeti, u skladu sa školskim programom.

Razvojni plan

Član 25.

Škola donosi razvojni plan u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Razvojni plan škole sadrži i:

- 1) mere unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada na osnovu analize rezultata učenika na završnom ispitu;
- 2) mere za unapređivanje dostupnosti i kvaliteta obrazovanja i vaspitanja za decu i učenike kojima je potrebna dodatna podrška;
- 3) mere prevencije nasilja i povećanja saradnje među učenicima, nastavnicima i među učenicima i nastavnicima;
- 4) mere prevencije osipanja učenika;
- 5) druge mere usmerene na dostizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja koji prevazilaze sadržaj pojedinih nastavnih predmeta;
- 6) plan pripreme za završni ispit;
- 7) plan uključivanja škole u nacionalne i međunarodne razvojne projekte;
- 8) plan stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i direktora;
- 9) mere za uvođenje inovativnih metoda nastave, učenja i ocenjivanja učenika;
- 10) plan napredovanja i sticanja zvanja nastavnika i stručnih saradnika;
- 11) plan uključivanja roditelja u rad škole;
- 12) plan saradnje i umrežavanja sa drugim školama i ustanovama;
- 13) druga pitanja od značaja za razvoj škole.

Razvojni plan sadrži i merila za praćenje ostvarivanja razvojnog plana.

Razvojni plan služi kao oslonac za izradu školskog programa i godišnjeg plana rada škole.

Školski program

Član 26.

Školski program je dokument na osnovu kojeg se ostvaruje razvojni plan i ukupan obrazovno-vaspitni rad u školi.

Školski program predstavlja osnovu na kojoj svaki nastavnik i stručni saradnik planira i realizuje svoj rad.

Školski program omogućava orijentaciju učenika i roditelja, odnosno staratelja u izboru škole, praćenje kvaliteta obrazovno-vaspitnog procesa i njegovih rezultata, kao i procenu individualnog rada i napredovanja svakog učenika.

Školski program se donosi na osnovu nastavnog plana i programa u skladu sa Zakonom.

Pojedini delovi školskog programa inoviraju se u toku njegovog ostvarivanja.

Škola objavljuje školski program u skladu sa Zakonom i opštim aktom škole.

Školski program sadrži:

- 1) ciljeve školskog programa;

- 2) nastavni plan osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 3) programe obaveznih i izbornih predmeta po razredima, sa načinima i postupcima za njihovo ostvarivanje;
- 4) program dopunske i dodatne nastave;
- 5) program kulturnih aktivnosti škole;
- 6) program školskog sporta i sportskih aktivnosti;
- 7) program prevencije nasilja, narkomanije, alkoholizma i maloletničke delinkvencije;
- 8) program slobodnih aktivnosti učenika;
- 9) program profesionalne orijentacije;
- 10) program zdravstvene zaštite;
- 11) program socijalne zaštite;
- 12) program zaštite životne sredine;
- 13) program saradnje sa lokalnom samoupravom;
- 14) program saradnje sa porodicom;
- 15) program izleta, ekskurzija i nastave u prirodi;
- 16) program rada školske biblioteke;
- 17) način ostvarivanja drugih oblasti razvojnog plana škole koji utiču na obrazovno-vaspitni rad.

Individualni obrazovni planovi svih učenika koji se obrazuju po individualnom obrazovnom planu čine prilog školskog programa.

Kada škola realizuje fakultativni predmet, njegov program sastavni je deo školskog programa.

Sastavni deo školskog programa je i program bezbednosti i zdravlja na radu koji obuhvata zajedničke aktivnosti škole, roditelja i lokalne samouprave, usmerene na razvoj svesti za sprovođenje i unapređivanje bezbednosti i zdravlja na radu.

Školski program za obrazovanje odraslih, školski program za muzičko obrazovanje i vaspitanje, školski program za baletsko obrazovanje i vaspitanje, predškolski program, odnosno pripremni predškolski program deo su školskog programa kada ih škola ostvaruje.

U okviru školskog programa osnovna muzička, odnosno osnovna baletska škola može da ostvaruje i program muzičkog, odnosno baletskog vaspitanja i obrazovanja za decu predškolskog uzrasta u trajanju do jedne godine.

U okviru školskog programa, za decu i učenike koji ne poznaju srpski jezik, škola može da realizuje i program za sticanje elementarnih znanja iz srpskog jezika.

Načela izrade školskog programa

Član 27.

Školski program utemeljen je na načelima:

- 1) usmerenosti na procese i ishode učenja;
- 2) zasnovanosti na standardima, uz sistematsko praćenje i procenjivanje kvaliteta programa;

- 3) uvažavanja uzrasnih karakteristika u procesu sticanja znanja i veština, formiranje stavova i usvajanje vrednosti kod učenika;
- 4) horizontalne i vertikalne povezanosti u okviru predmeta i između različitih nastavnih predmeta;
- 5) poštovanja individualnih razlika među učenicima u pogledu načina učenja i brzine napredovanja, kao i mogućnosti ličnog izbora u slobodnim aktivnostima;
- 6) zasnovanosti na participativnim, kooperativnim, aktivnim i iskustvenim metodama nastave i učenja;
- 7) uvažavanja iskustva, učenja i znanja koja učenici stiču van škole i njihovo povezivanje sa sadržajima nastave;
- 8) razvijanja pozitivnog odnosa učenika prema školi i učenju, kao i podsticanja učenikovog interesovanja za učenje i obrazovanje u toku celog života;
- 9) korišćenja pozitivne povratne informacije, pohvale i nagrade kao sredstva za motivisanje učenika.

Godišnji plan rada

Član 28.

Škola donosi godišnji plan rada, u skladu sa Zakonom.

Trajanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja

Član 29.

Osnovno obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se u trajanju od osam godina u dva obrazovna ciklusa, u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i nastavnim planom i programom.

Prvi ciklus obuhvata prvi, drugi, treći i četvrti razred.

Drugi ciklus obuhvata peti, šesti, sedmi i osmi razred.

Osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje traje od dve do šest godina i ostvaruje se u dva obrazovna ciklusa, u skladu sa nastavnim planom i programom donetim na osnovu Zakona.

Osnovno baletsko obrazovanje i vaspitanje traje četiri godine i ostvaruje se u dva obrazovna ciklusa, u skladu sa nastavnim planom i programom donetim na osnovu Zakona.

Osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje, osnovno baletsko obrazovanje i vaspitanje i osnovno obrazovanje odraslih stiče se pohađanjem nastave ili polaganjem ispita.

Muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje za učenike sa izrazitim muzičkim, odnosno baletskim sposobnostima traje osam godina.

Trajanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja može biti duže ili kraće od trajanja iz st. 1. i 7. ovog člana, u zavisnosti od postignuća i napredovanja učenika.

Formiranje odeljenja i grupa

Član 30.

Obrazovno-vaspitni rad organizuje se u odeljenju i u grupama, a po potrebi i individualno.

Odeljenje istog razreda može da ima do 30 učenika.

U jednom odeljenju mogu da budu do dva učenika sa smetnjama u razvoju.

Broj učenika utvrđen u stavu 2. ovog člana umanjuje se za dva po učeniku koji osnovno obrazovanje i vaspitanje stiče ostvarivanjem individualnog obrazovnog plana, odnosno za tri po učeniku koji osnovno obrazovanje i vaspitanje stiče ostvarivanjem individualnog obrazovnog plana sa prilagđenim standardima.

Obrazovno-vaspitni rad od prvog do četvrtog razreda može da se organizuje i u kombinovanom odeljenju.

Kombinovano odeljenje sastavljeno od učenika dva razreda može da ima do 15 učenika, a odeljenje od tri ili četiri razreda do deset učenika.

Odeljenje ili grupa u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju može da ima do deset učenika.

Nastava

Član 31.

Nastava je osnova obrazovno-vaspitnog procesa u školi.

Pored redovne nastave, koja može da se organizuje poludnevno i celodnevno, u školi se organizuje dopunska, dodatna i pripremna nastava.

Za učenike kojima je potrebna pomoć u savladavanju programa i učenju, škola organizuje dopunsku nastavu.

Za učenike od četvrtog do osmog razreda sa posebnim sposobnostima, sklonostima i interesovanjima za pojedine predmete, škola organizuje dodatnu nastavu.

Za učenike upućene na razredni i popravni ispit, škola organizuje pripremnu nastavu.

Pripremna nastava se organizuje pre početka ispitnog roka, u trajanju od najmanje pet radnih dana sa po dva časa dnevno za svaki predmet.

Za učenike sa smetnjama u razvoju ostvaruje se dodatna podrška u skladu sa individualnim obrazovnim planom.

Škola je dužna da organizuje pripremu učenika za polaganje završnog ispita tokom drugog polugodišta osmog razreda, a deset dana pre polaganja ispita najmanje dva časa dnevno.

Član 32.

Nastavni plan i program verske nastave sporazumno donose ministar i ministar nadležan za poslove vera, na usaglašeni predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica, u skladu sa Zakonom.

Vlada obrazuje Komisiju za versku nastavu koju čine po jedan predstavnik tradicionalnih crkava i verskih zajednica, tri predstavnika Ministarstva i tri predstavnika ministarstva nadležnog za poslove vera na period od četiri godine.

Predlaganje i način imenovanja i prestanka svojstva člana Komisije za versku nastavu, način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije uređuje se poslovníkom o radu Komisije.

Komisija za versku nastavu obavlja poslove koji se odnose na:

- 1) usaglašavanje predloga programa verske nastave tradicionalnih crkava i verskih zajednica;
- 2) udžbenike i druga nastavna sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju udžbenici i druga nastavna sredstva;
- 3) davanje mišljenja ministru i ministru vera o listama nastavnika verske nastave;
- 4) druga pitanja vezana za praćenje organizovanja i ostvarivanja programa verske nastave.

Razredna i predmetna nastava

Član 33.

Za učenike prvog ciklusa organizuje se razredna nastava, a za učenike drugog ciklusa predmetna nastava, kada postoje uslovi i zajednička nastava više srodnih predmeta sa interdisciplinarnim sadržajem, u skladu sa školskim programom.

Izuzetno, za učenike prvog ciklusa može da se organizuje predmetna nastava iz stranog jezika, izbornih i fakultativnih predmeta, u skladu sa zakonom i nastavnim planom i programom.

Za pripadnike nacionalne manjine predmetna nastava može da se organizuje iz srpskog jezika i jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture od prvog razreda.

Član 34.

Škola je dužna da za učenike četvrtog razreda organizuje časove predmetne nastave radi upoznavanja učenika sa predmetnim nastavnicima koji će realizovati nastavu u petom razredu.

Časovi predmetne nastave iz stava 1. ovog člana planiraju se na osnovu nastavnog programa za četvrti razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja, u saradnji učitelja i odgovarajućih nastavnika predmetne nastave.

Časove predmetne nastave za učenike četvrtog razreda realizuju svi nastavnici predmetne nastave iz stava 1. ovog člana, po dva puta u toku školske godine, odnosno jedanput u toku polugodišta.

Škola može, s istim ciljem i na isti način, da organizuje časove predmetne nastave i za učenike od prvog do trećeg razreda.

Celodnevna nastava i produženi boravak

Član 35.

Škola može da organizuje celodnevnu nastavu i produženi boravak kao posebne oblike obrazovno-vaspitnog rada, uz saglasnost Ministarstva.

U okviru celodnevne nastave i produženog boravka obezbeđuje se igra, kulturno-umetničke, sportske aktivnosti, učenje, izrada domaćih zadataka i izvršavanje drugih obaveza učenika u bezbednom okruženju pod nadzorom nastavnika.

Bliže uslove organizovanja celodnevne nastave i produženog boravaka propisuje ministar.

Nastava za učenike na kućnom i bolničkom lečenju

Član 36.

Škola može da organizuje obrazovno-vaspitni rad kao poseban oblik rada za učenike na dužem kućnom i bolničkom lečenju, uz saglasnost Ministarstva.

Za učenike koji zbog većih zdravstvenih problema ili hroničnih bolesti ne mogu da pohađaju nastavu duže od tri nedelje, nastava se organizuje u kući, odnosno zdravstvenoj ustanovi.

Roditelj je dužan da o potrebi organizovanja nastave kod kuće ili u zdravstvenoj ustanovi obavesti školu.

Način organizovanja nastave za učenike na dužem kućnom i bolničkom lečenju propisuje ministar.

Nastava kod kuće i na daljinu

Član 37.

Roditelj, odnosno staratelj ima pravo da organizuje svom detetu osnovnoškolsko obrazovanje i vaspitanje kod kuće.

Roditelj, odnosno staratelj je dužan da do kraja nastavne godine pismeno obavesti školu u koju je dete, odnosno učenik upisan o nameri da za svoje dete od sledeće školske godine organizuje nastavu kod kuće.

Škola iz stava 2. ovog člana dužna je da organizuje polaganje razrednih ispita iz svih predmeta u skladu sa nastavnim planom i programom.

Osnovnoškolsko obrazovanje i vaspitanje kod kuće mora da obezbedi ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća.

Za učenika sa smetnjama u razvoju koji stiče obrazovanje kod kuće ostvarivanjem individualnog obrazovnog plana sa prilagođenim standardima, obrazovanje i vaspitanje kod kuće obezbeđuje ostvarivanje prilagođenih standarda.

Nastava može da se ostvaruje, na zahtev roditelja, odnosno staratelja i kao nastava na daljinu.

O obrazovanju na daljinu škola odlučuje na osnovu raspoloživih sredstava, potrebnih za ovaj vid obrazovanja i vaspitanja.

Škola vodi evidenciju o obrazovanju i vaspitanju učenika kod kuće i na daljinu.

Bliže uslove za ostvarivanje i način osiguranja kvaliteta i vrednovanja nastave kod kuće i nastave na daljinu propisuje ministar.

Kulturne aktivnosti škole

Član 38.

Kulturne aktivnosti škole ostvaruju se na osnovu programa kulturnih aktivnosti.

Kulturne aktivnosti obuhvataju: proslavu dana škole, početka i kraja školske godine i završetka osnovnoškolskog obrazovanja i vaspitanja, proslave školskih i državnih praznika, priredbe, predstave, izložbe, koncerte, sportska takmičenja, posete ustanovama kulture, zajedničke aktivnosti škole i lokalne samouprave i druge aktivnosti koje doprinose proširenju uticaja škole na vaspitanje učenika i kulturnom razvoju okruženja škole.

Proslave školskih i državnih praznika, početka i kraja školske godine i završetka osnovnoškolskog obrazovanja i vaspitanja za učenike organizuju se u školi ili u dogovoru sa jedinicom lokalne samouprave u ustanovama kulture.

Program školskog sporta i sportskih aktivnosti

Član 39.

Radi razvoja i praktikovanja zdravog načina života, razvoja svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, o potrebi negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti, kao i prevencije nasilja, narkomanije, maloletničke delinkvencije, škola u okviru školskog programa, realizuje i program školskog sporta, kojim su obuhvaćeni svi učenici.

Škola je dužna da, u okviru programa školskog sporta, zajedno sa jedinicom lokalne samouprave, organizuje nedelju školskog sporta najmanje jednom u toku polugodišta.

Nedelja školskog sporta obuhvata takmičenja svih učenika u sportskim disciplinama prilagođenim uzrastu i mogućnostima učenika.

Prevencija nasilja, narkomanije, alkoholizma i maloletničke delinkvencije

Član 40.

Prevencija nasilja, narkomanije, alkoholizma i maloletničke delinkvencije u školi ostvaruje se u skladu sa Zakonom, na osnovu programa koji je sastavni deo školskog programa.

U realizaciju programa prevencije i rešavanja konflikata uključuju se roditelji, partneri iz lokalne zajednice, institucije kulture i sporta, vršnjački i drugi posrednici, odnosno lica obučena za posredovanje u rešavanju konflikata.

Program slobodnih aktivnosti učenika

Član 41.

Radi jačanja obrazovno-vaspitne delatnosti škole, podsticanja individualnih sklonosti i interesovanja, sadržajnog i celishodnog korišćenja slobodnog vremena, kao i radi bogaćenja društvenog života i razvijanja i negovanja drugarstva i prijateljstva, škola je dužna da realizuje slobodne aktivnosti učenika.

Slobodne aktivnosti organizuju se u oblasti nauke, tehnike, kulture, umetnosti, medija i sporta.

Škola posebnu pažnju posvećuje formiranju muzičke i dramske grupe učenika, školskog lista i folklora.

Profesionalna orijentacija učenika

Član 42.

Škola u saradnji sa ustanovama za profesionalnu orijentaciju pomaže roditeljima, odnosno starateljima i učenicima u izboru srednje škole i zanimanja, prema sklonostima i sposobnostima učenika i u tom cilju prati njihov razvoj i informiše ih o karakteru i uslovima rada pojedinih zanimanja.

Radi praćenja individualnih sklonosti učenika i pružanja pomoći učenicima i njihovim roditeljima u izboru srednje škole i zanimanja, škola formira tim za profesionalnu orijentaciju, u čijem sastavu su stručni saradnici i nastavnici.

Tim za profesionalnu orijentaciju realizuje program profesionalne orijentacije za učenike sedmog i osmog razreda.

Zdravstvena zaštita učenika u školi

Član 43.

Škola sarađuje sa zdravstvenim ustanovama u sprovođenju zdravstvene zaštite učenika, posebno u obavljanju lekarskih pregleda dece koja polaze u prvi razred, sprovođenju redovnih sistematskih lekarskih pregleda i vakcinacija, u skladu sa zakonom.

Socijalna zaštita učenika u školi

Član 44.

Škola u saradnji sa nadležnim ustanovama brine o socijalnoj zaštiti, posebno učenika iz osetljivih društvenih grupa, na osnovu programa socijalne zaštite.

Ukoliko je potrebno škola organizuje prikupljanje sredstava za ove svrhe kroz akcije školskog sporta, volontiranja i drugih dobrotvornih akcija.

Zaštita životne sredine

Član 45.

Zaštita životne sredine obuhvata aktivnosti usmerene na razvoj ekološke svesti, kao i očuvanje prirodnih resursa.

Očuvanje prirodnih resursa iz stava 1. ovog člana obuhvata i upoznavanje sa korišćenjem i racionalnom upotrebom tih resursa u oblasti energetike.

Škola doprinosi zaštiti životne sredine ostvarivanjem programa zaštite životne sredine – lokalnim ekološkim akcijama, zajedničkim aktivnostima škole, roditelja i lokalne samouprave u analizi stanja životne sredine i akcija za zaštitu životne sredine u skladu sa zakonom.

Program saradnje sa lokalnom samoupravom

Član 46.

Saradnja sa lokalnom zajednicom realizuje se na osnovu programa koji čini deo školskog programa.

Škola prati, uključuje se u dešavanja u lokalnoj samoupravi i zajedno sa njenim predstavnicima planira sadržaj i način saradnje, naročito o pitanjima od kojih zavisi razvitak škole i lokalne samouprave.

Program saradnje sa porodicom

Član 47.

Škola podstiče i neguje partnerski odnos sa roditeljima, odnosno starateljima učenika, zasnovan na principima međusobnog razumevanja, poštovanja i poverenja.

Programom saradnje sa porodicom, škola definiše oblasti, sadržaj i oblike saradnje sa roditeljima, odnosno starateljima dece i učenika, koji obuhvataju detaljno informisanje roditelja, savetovanje roditelja, uključivanje roditelja u nastavne, vannastavne i ostale aktivnosti škole, konsultovanje roditelja u donošenju odluka oko bezbednosnih, nastavnih, vannastavnih, organizacionih i finansijskih pitanja, s ciljem

unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, kao i obezbeđivanja sveobuhvatnosti i trajnosti vaspitno-obrazovnih uticaja.

Program saradnje uključuje i organizaciju otvorenog dana škole svakog meseca, kada roditelji, odnosno staratelji mogu prisustvovati nastavi.

Radi praćenja uspešnosti programa, škola je dužna da na kraju svakog polugodišta organizuje anketiranje roditelja u pogledu njihovog zadovoljstva programom i u pogledu njihovih sugestija za naredno polugodište.

Mišljenje roditelja, odnosno staratelja, dobijeno kao rezultat anketiranja, obavezujuće je i ugrađuje se u školski program.

Izleti, ekskurzije i nastava u prirodi

Član 48.

Škola može da planira i organizuje izlete, ekskurzije i nastavu u prirodi, na način i pod uslovima utvrđenim nastavnim planom i programom.

Program izleta, ekskurzija i nastave u prirodi sastavni je deo školskog programa i godišnjeg plana rada škole.

Škole u seoskim sredinama mogu da budu centri za realizaciju nastave u prirodi, odnosno zajedničkih aktivnosti učenika – škole domaćina i gostujuće škole, ukoliko ispunjavaju uslove za realizaciju programa nastave u prirodi.

Školska biblioteka

Član 49.

Školska biblioteka je mesto bibliotečko-informacione, vaspitno-obrazovne i kulturne aktivnosti škole.

U školskoj biblioteci prikuplja se, obrađuje i učenicima, nastavnicima i stručnim saradnicima daje na korišćenje bibliotečko-informaciona građa (knjige, brošure i dr.).

Biblioteka je dužna da u svom fondu prikuplja udžbenike i druga nastavna sredstva namenjena učenicima sa smetnjama u razvoju, kao i stručnu literaturu za nastavnike i stručne saradnike.

Zadatak školske biblioteke je da kod učenika razvija navike čitanja i korišćenja bibliotečkih usluga, kao i da učenike osposobljava da koriste informacije u svim oblicima i na svim medijima i omogući im da ovladaju veštinama potrebnim za učenje u toku celog života.

Škola je dužna da ima školsku biblioteku, u skladu sa zakonom.

Program rada školske biblioteke sastavni je deo školskog programa.

Dečje i ueničke organizacije u školi

Član 50.

Škola može da ima svoje organizacije dece i učenika, a može da se povezuje i sa organizacijama van škole (Prijatelji dece Srbije, Crveni krst, organizacije gorana, planinara, izviđača i sl.), u skladu sa zakonom.

Roditelji

Član 51.

Saradnja sa porodicom ostvaruje se i preko saveta roditelja odeljenja, saveta roditelja škole i saveta roditelja jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja škole formira se i obavlja poslove u skladu sa Zakonom.

Jedinica lokalne samouprave formira savet roditelja jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave čine po tri predstavnika saveta roditelja javnih i privatnih ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja sa teritorije te jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave, naročito se stara o ostvarivanju prava deteta, odnosno učenika na:

- 1) kvalitetno obrazovanje i vaspitanje pod jednakim uslovima;
- 2) obrazovanje i vaspitanje koje poštuje različitosti i razvija sve potencijale deteta, odnosno učenika;
- 3) inkluzivan pristup obrazovanju i vaspitanju;
- 4) obrazovanje i vaspitanje u bezbednoj sredini i prevenciju nasilja;
- 5) kvalitetne informacije o srednjim školama na nivou opštine i mogućnostima daljeg školovanja učenika.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave pruža informacije, stručne savete i podršku savetima roditelja ustanova na teritoriji te jedinice lokalne samouprave u vezi sa svim pitanjima iz nadležnosti saveta roditelja ustanove.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave zastupa roditelje u svim situacijama koje su od značaja za obrazovanje i vaspitanje dece i učenika, inicira zajedničke akcije i predlaže mere za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i dobrobit dece i učenika, daje mišljenja o pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje i dobrobit dece i učenika.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave radi stvaranja bezbedne sredine za učenje i sprečavanja nasilja sarađuje sa Ministarstvom, ministarstvom nadležnim za unutrašnje poslove i ministarstvom nadležnim za poslove zdravlja.

Na osnovu rezultata učenika na završnom ispitu, savet roditelja jedinice lokalne samouprave predlaže mere za unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave učestvuje u organizovanju zimovanja ili letovanja za decu, odnosno učenike.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave sarađuje sa savetima roditelja drugih jedinica lokalne samouprave.

Zaposleni

Član 52.

Prijem u radni odnos u školi vrši se na osnovu konkursa, u skladu sa Zakonom.

Direktor donosi odluku o izboru kandidata u roku od osam dana od dana dobijanja mišljenja školskog odbora na osnovu sledećih kriterijuma:

- 1) uspeha u toku sticanja odgovarajućeg obrazovanja;

- 2) uspeha iz predmeta pedagoško-psiholoških i metodičko-didaktičkih oblasti;
- 3) poznavanja stranog jezika;
- 4) posedovanja informatičke pismenosti;
- 5) drugih kriterijuma propisanih opštim aktom škole.

Ako se utvrdi da dva ili više kandidata jednako zadovoljavaju propisane kriterijume, prednost prilikom donošenja odluke o izboru ima kandidat sa preporukom visokoškolske ustanove u kojoj je stekao obrazovanje ili škole u kojoj je prethodno radio, pripadnik društveno osetljive grupe i kandidat sa dokazima o učešću u programima stručnog usavršavanja ili drugim dokazima o profesionalnom angažovanju i razvoju.

Način primene kriterijuma iz stava 2. ovog člana uređuje se opštim aktom škole.

Vođenje letopisa i predstavljanje rada škole

Član 53.

Škola je dužna da vodi letopis za svaku školsku godinu.

Letopis sadrži pisane podatke o aktivnostima škole i realizaciji obrazovno-vaspitnog rada.

Škola u publikaciji predstavlja program i organizaciju rada, u skladu sa godišnjim planom rada, kao i prava i dužnosti učenika, pravila ponašanja, kućni red i druge podatke od značaja za predstavljanje škole.

Škola publikaciju iz stava 2. ovog člana objavljuje na svojoj internet strani do 1. oktobra za tekuću školsku godinu, a može je podeliti učenicima u štampanom obliku.

Škola je dužna da ima svoju internet stranu.

Učeničke zadruge

Član 54.

U školi može da se osnuje učenička zadruga radi uticanja na razvoj pozitivnog odnosa učenika prema radu, profesionalne orijentacije, povezivanja nastave sa svetom rada, razvijanja svesti o odgovornosti za preuzete obaveze, kao i na razvoj pozitivnog odnosa prema timskom radu.

Rad učeničke zadruge uređuje se statutom škole i pravilima za rad zadruge, u skladu sa zakonom.

Škola može pružati usluge i prodavati proizvode nastale kao rezultat rada u učeničkoj zadruzi, kao i školski pribor i opremu.

Sredstva stečena radom učeničke zadruge koriste se za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije, ishranu učenika, nagrade članovima zadruge i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada u školi i u druge svrhe u skladu sa aktima kojima se uređuje rad učeničke zadruge.

Obrazovanje u inostranstvu

Član 55.

Za decu građana Republike Srbije koji su na privremenom boravku u inostranstvu može da se obezbedi dopunsko osnovno obrazovanje i vaspitanje po posebnom nastavnom planu i programu.

V. UČENICI

Upis

Član 56.

Upisom u prvi razred dete stiče svojstvo učenika.

U prvi razred upisuje se svako dete koje do početka školske godine ima najmanje šest i po, a najviše sedam i po godina, u skladu sa Zakonom.

Dete koje ima od šest do šest i po godina upisuje se u prvi razred nakon provere spremnosti za polazak u školu.

Škola je dužna da organizuje proveru spremnosti iz stava 3. ovog člana u skladu sa Zakonom.

Ako dete starije od sedam i po godina zbog bolesti ili drugih razloga nije upisano u prvi razred, može da se upiše u prvi ili odgovarajući razred, na osnovu prethodne provere znanja.

Prethodnu proveru znanja obavlja tim sastavljen od nastavnika razredne nastave, pedagoga i psihologa škole uvažavajući standarde postignuća i ceneći najbolji interes deteta.

Upis u školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 57.

U školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju, dete, odnosno učenik upisuje se na osnovu mišljenja interresorne komisije za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške, uz saglasnost roditelja.

Upis u muzičku, odnosno baletsku školu

Član 58.

U osnovnu muzičku, odnosno osnovnu baletsku školu može da se upiše dete i učenik osnovne i srednje škole koji položi prijemni ispit za utvrđivanje muzičke, odnosno baletske sposobnosti.

Učenik koji nije završio prvi ciklus osnovne muzičke, odnosno osnovne baletske škole može da se upiše u drugi ciklus nakon položenog ispita za proveru znanja.

Učenik osnovne muzičke ili osnovne baletske škole može da nastavi sticanje muzičkog, odnosno baletskog obrazovanja i vaspitanja po jedinstvenom školskom programu za talente, ako se utvrdi da ima izuzetne muzičke, odnosno baletske sposobnosti.

Odgovornost za upis i redovno pohađanje nastave

Član 59.

Roditelj, odnosno staratelj odgovoran je za upis deteta u školu, za redovno pohađanje nastave i obavljanje drugih školskih obaveza.

Jedinica lokalne samouprave vodi evidenciju i obaveštava školu i roditelje, odnosno staratelje, o deci koja treba da se upišu u prvi razred najkasnije do kraja februara tekuće godine za narednu školsku godinu.

Škola je dužna da u roku od 30 dana obavesti roditelja, odnosno staratelja, o odluci po njegovom zahtevu za upis deteta van područja škole.

Škola je dužna da obavesti roditelja, odnosno staratelja i jedinicu lokalne samouprave o detetu koje nije upisano u prvi razred, najkasnije 15 dana pre početka školske godine.

Škola je dužna da obavesti roditelja, odnosno staratelja o učeniku koji neredovno pohađa ili je prestao da pohađa nastavu, najkasnije dva dana od dana prestanka pohađanja nastave.

Ako roditelj, odnosno staratelj po prijemu obaveštenja iz stava 5. ovoga člana ne obezbedi da u roku od tri dana učenik nastavi redovno da pohađa nastavu, škola odmah obaveštava jedinicu lokalne samouprave.

Opterećenje učenika i trajanje časa

Član 60.

Učenik u prvom ciklusu ima do 20 časova nastave nedeljno, odnosno do četiri časa dnevno.

Učenik u drugom ciklusu ima do 25 časova nedeljno, odnosno do pet časova dnevno.

Učenik u prvom ciklusu koji stiće osnovno obrazovanje i vaspitanje na jeziku nacionalne manjine ima do 23 časa nastave nedeljno, a u drugom ciklusu do 28 časova nedeljno.

Časovi iz st. 1, 2. i 3. ovog člana mogu se uvećati do tri časa nedeljno ostalim aktivnostima planiranim školskim programom.

Čas nastave traje 45 minuta.

Izuzetno, čas može da traje duže ili kraće od 45 minuta, u skladu sa nastavnim planom i programom.

Trajanje časa može se prilagoditi posebnim uslovima u kojima se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad u određenom vremenskom periodu, uz saglasnost Ministarstva.

Ocenjivanje

Član 61.

Ocenjivanje je sastavni deo procesa nastave i učenja kojim se obezbeđuje stalno praćenje ostvarivanja propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća i angažovanja učenika u toku savladavanja školskog programa.

Nastavnik je dužan da redovno ocenjuje učenike u skladu sa zakonom.

Praćenje razvoja, napredovanja i postignuća učenika obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Učenik kome je usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, teškoća u učenju i drugih razloga potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju ocenjuje se na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i posebnih standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana, i to na način koji uzima u obzir njegove jezičke, motoričke i čulne mogućnosti.

Ukoliko učenik stiče obrazovanje i vaspitanje po individualnom obrazovnom planu sa prilagođenim standardima postignuća, ocenjuje se na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i prilagođenih standarda.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima koji stiče obrazovanje i vaspitanje na prilagođen i obogaćen način, primenom individualnog obrazovnog plana, ocenjuje se na osnovu praćenja ostvarivanja propisanih ciljeva, opštih i posebnih standarda postignuća i angažovanja.

U postupku predlaganja zaključne ocene predmetni nastavnik uzima u obzir i uspeh učenika postignut na takmičenjima, nagrade, pohvale i diplome, nastupe na kulturnim i sportskim manifestacijama u školi i lokalnoj zajednici, radove učenika objavljene u školskom listu i drugim listovima i časopisima, radove na izložbama, konkursima i sl.

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz nastavnog predmeta zbog njegovog odnosa prema vannastavnim aktivnostima ili neprimerenog ponašanja.

Uspeh učenika i ocena

Član 62.

Učenik se ocenjuje iz nastavnih predmeta i vladanja, opisnom i brojčanom ocenom, u skladu sa Zakonom.

Ocena je javna i saopštava se učeniku sa obrazloženjem.

Brojčana ocena uspeha učenika iz obaveznih, izbornih i fakultativnih predmeta je: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1). Ocena nedovoljan (1) je neprelazna.

Uspeh učenika iz izbornih predmeta propisanih Zakonom ocenjuje se opisno.

U toku polugodišta učenik mora biti ocenjen iz svakog nastavnog predmeta najmanje četiri puta.

Zaključna ocena u prvom razredu je opisna i utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu opisnih ocena o razvoju i napredovanju učenika u toku savladavanja školskog programa.

U ostalim razredima, zaključna ocena iz predmeta je brojčana, osim iz izbornih predmeta propisanih Zakonom.

Zaključna ocena iz izbornih predmeta propisanih Zakonom je: ističe se, dobar i zadovoljava i ne utiče na opšti uspeh učenika.

Zaključnu ocenu iz predmeta utvrđuje odeljenjsko veće na predlog predmetnog nastavnika, na kraju prvog i drugog polugodišta.

Učeniku koji nije ocenjen najmanje četiri puta u toku polugodišta, ne može da se utvrdi zaključna ocena.

Učenika koji redovno pohađa nastavu i izvršava školske obaveze, a nema propisani broj ocena u polugodištu, nastavnik je dužan da oceni na posebno

organizovanom času u toku trajanja polugodišta uz prisustvo odeljenjskog starešine, pedagoga ili psihologa.

Ako predmetni nastavnik iz bilo kojih razloga nije u mogućnosti da organizuje čas iz stava 11. ovog zakona, škola je dužna da obezbedi odgovarajuću stručnu zamenu.

Odeljenjski starešina je u obavezi da redovno prati ocenjivanje učenika i ukazuje predmetnim nastavnicima na broj propisanih ocena koje učenik treba da ima u polugodištu radi utvrđivanja zaključne ocene.

Kada nastavni predmet sadrži module, zaključna ocena se izvodi na osnovu pozitivnih ocena svih modula u okviru predmeta.

Opšti uspeh učenika

Član 63.

Opšti uspeh učenika od drugog do osmog razreda utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu aritmetičke sredine pozitivnih zaključnih brojeanih ocena iz obaveznih predmeta i ocene iz vladanja počev od šestog razreda.

Opšti uspeh učenika je: odličan, vrlo dobar, dobar, dovoljan.

Učenik je postigao opšti uspeh:

- 1) odličan – ako ima srednju ocenu najmanje 4,50;
- 2) vrlo dobar – ako ima srednju ocenu od 3,50 zaključno sa 4,49;
- 3) dobar – ako ima srednju ocenu od 2,50 zaključno sa 3,49;
- 4) dovoljan uspeh – ako ima srednju ocenu do 2,49.

Ocenjivanje vladanja učenika

Član 64.

Vladanje učenika od prvog do petog razreda ocenjuje se opisno u toku i na kraju polugodišta.

Zaključna ocena iz vladanja učenika iz stava 1. ovog člana jeste: primerno; vrlo dobro; dobro; zadovoljavajuće i nezadovoljavajuće i ne utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje učenika od šestog do osmog razreda ocenjuje se opisno u toku polugodišta.

Ocena iz vladanja iz stava 3. ovog člana na kraju prvog i drugog polugodišta jeste brojeana, i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), zadovoljavajuće (2) i nezadovoljavajuće (1), i utiče na opšti uspeh učenika.

Prilikom ocenjivanja vladanja sagledava se ponašanje učenika u celini, imajući pri tom u vidu i angažovanje učenika u aktivnostima izvan nastave u skladu sa školskim programom (slobodne aktivnosti, učenička zadruga, zaštita životne sredine, prevencija nasilja, alkoholizma, narkomanije, maloletničke delikvencije, kulturna i javna delatnost škole).

Na ocenu iz vladanja ne utiču ocene iz nastavnih predmeta.

Zaključnu ocenu iz vladanja na predlog odeljenjskog starešine utvrđuje odeljenjsko veće.

Dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju

Član 65.

Za učenika kome je zbog smetnji u razvoju i invaliditeta, specifičnih teškoća u učenju, socijalne uskraćenosti i drugih razloga potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, škola obezbeđuje otklanjanje fizičkih i komunikacijskih prepreka i zavisno od potreba, donosi i individualni obrazovni plan u skladu sa Zakonom.

Cilj dodatne podrške u obrazovanju jeste postizanje optimalnog uključivanja učenika u redovan obrazovno-vaspitni rad i njegovo osamostaljivanje u vršnjačkom kolektivu.

Oslobađanje od nastave

Član 66.

Učenik može biti privremeno ili za određenu školsku godinu oslobođen nastave fizičkog vaspitanja u celini ili delimično.

Nastavničko veće donosi odluku o oslobađanju učenika od fizičkog vaspitanja na osnovu predloga izabranog lekara.

Učenik osnovne muzičke, odnosno baletske škole može biti oslobođen pohađanja nastave izbornog predmeta u školi, na zahtev roditelja, odnosno staratelja.

Odluku o oslobađanju učenika iz stava 3. ovog člana donosi nastavničko veće, na osnovu potvrde o svojstvu učenika koju izdaje osnovna muzička, odnosno baletska škola.

Pohvaljivanje i nagrađivanje učenika

Član 67.

Učenik koji se ističe u učenju pohvaljuje se ili nagrađuje.

Opštim aktom škole određuju se uslovi i način za dodeljivanje pohvala i nagrada, kao i za izbor učenika generacije.

U toku školovanja učeniku se dodeljuje diploma ili nagrada za izuzetan opšti uspeh, odnosno diploma za izuzetan uspeh iz pojedinih nastavnih predmeta i izuzetnog postignuća u bilo kojoj oblasti rada škole.

Vrste diploma, odnosno nagrada i bliže uslove za njihovo dodeljivanje propisuje ministar.

Brže napredovanje učenika

Član 68.

Učenik koji se ističe znanjem i sposobnostima može da završi školu u roku kraćem od osam godina.

U toku jedne školske godine učenik može da završi dva razreda.

Nastavničko veće utvrđuje ispunjenost uslova za brže napredovanje učenika.

Uslove i postupak napredovanja učenika propisuje ministar.

Učenički parlament

Član 69.

Za učenike sedmog i osmog razreda organizuje se učenički parlament, u skladu sa Zakonom.

Učenički parlament dostavlja izveštaj o svom radu školskom odboru, savetu roditelja škole i savetu roditelja jedinice lokalne samouprave.

Prevoz i ishrana

Član 70.

Učenik koji je nastanjen na udaljenosti većoj od četiri kilometra od sedišta škole ima pravo na besplatan prevoz.

Učenik kome je na osnovu zahteva roditelja, odnosno staratelja omogućeno da pohađa školu van područja kome pripada ima pravo na besplatan prevoz samo u okviru školskog područja u kojem ima prebivalište.

Učenik sa smetnjama u razvoju ima pravo na besplatan prevoz bez obzira na udaljenost njegovog prebivališta od škole.

Škola u okviru školskog objekta, u saradnji sa roditeljima, organizuje ishranu za učenike.

Škola u dogovoru sa jedinicom lokalne samouprave i donatorima može da obezbedi za sve učenike besplatnu ishranu u celini ili delimično.

Sredstva za viši kvalitet obrazovanja, koja škola ostvaruje po osnovu učešća roditelja, jedinice lokalne samouprave, donatora, sponzora, proširene delatnosti i učeničke zadruge, dužna je prioritetno da koristi za ishranu i pomoć učenika.

VI. ISPITI

Vrste

Član 71.

Uspeh učenika ocenjuje se i na ispitu.

U školi se polažu popravni, razredni, završni ispit, ispit iz stranog jezika i drugi ispiti.

Ispiti iz stava 2. ovog člana, osim završnog ispita, polažu se pred ispitnom komisijom od tri člana od kojih su najmanje dva stručna za predmet.

Ispitnu komisiju obrazuje direktor škole.

Ako škola nema potreban broj stručnih lica za odgovarajući predmet angažuje se stručno lice iz druge škole.

Učenik osnovne muzičke, odnosno baletske škole polaže: prijemni ispit za utvrđivanje muzičke, odnosno baletske sposobnosti, kontrolni, godišnji, razredni i popravni ispit, u skladu sa nastavnim planom i programom.

Način i vreme polaganja razrednih, popravnih ispita, ispita iz stranog jezika i drugih ispita uređuje se opštim aktom škole.

Razredni ispit

Član 72.

Razredni ispit polaže učenik koji nije ocenjen iz jednog ili više nastavnih predmeta.

Učenik može biti neocenjen iz nastavnog predmeta ukoliko nije pohađao nastavu više od trećine ukupnog godišnjeg broja časova tog predmeta i ukoliko se ocenjivanjem utvrdi da nije dostigao obrazovne standarde na osnovnom nivou.

Učenik koji na razrednom ispitu dobije nedovoljnu ocenu iz jednog ili dva nastavna predmeta, ili ne pristupi polaganju razrednog ispita jednog ili dva nastavna predmeta, polaže popravni ispit.

Učenik koji na razrednom ispitu dobije nedovoljnu ocenu iz više od dva nastavna predmeta, ili koji ne pristupi polaganju razrednog ispita iz više od dva nastavna predmeta ponavlja razred.

Popravni ispit

Član 73.

Popravni ispit polažu učenici od četvrtog do osmog razreda koji na kraju drugog polugodišta imaju do dve nedovoljne zaključne brojčane ocene iz nastavnih predmeta.

Učenik od četvrtog do sedmog razreda polaže popravni ispit u avgustovskom ispitnom roku, a učenik osmog razreda u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Učenik od četvrtog do sedmog razreda koji na kraju drugog polugodišta ima više od dve nedovoljne zaključne brojčane ocene i učenik koji ne položi popravni ispit ili ne pristupi polaganju popravnog ispita ponavlja razred.

Učenik osmog razreda koji ima više od dve nedovoljne zaključne brojčane ocene ili ne položi popravni ispit ne ponavlja razred, već završava započeto obrazovanje i vaspitanje u istoj školi polaganjem ispita iz predmeta iz kojeg ima nedovoljnu ocenu, u skladu sa Zakonom.

Ispit iz stranog jezika

Član 74.

Učenik može da polaže ispit iz stranog jezika koji nije izučavao u školi.

Ispit iz stava 1. ovog člana polaže se po propisanom nastavnom programu za određeni razred.

Škola izdaje učeniku uverenje o položenom ispitu.

Završni ispit

Član 75.

Nakon završenog osmog razreda učenik polaže završni ispit.

Učenik polaže završni ispit po programu završnog ispita za školsku godinu u kojoj je završio osmi razred, pisanim putem – rešavanjem testova.

Programom završnog ispita određuju se nastavni predmeti iz kojih učenik polaže završni ispit.

Prilagođavanje završnog ispita za učenike sa smetnjama u razvoju, zavisno od vrste potrebne dodatne podrške, vrši se prema individualnom obrazovnom planu.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polaže završni ispit u skladu sa njegovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta.

Polaganjem završnog ispita učenik stiče pravo na upis u srednju školu, u skladu sa Zakonom i zakonom koji uređuje oblast srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Regularnost završnog ispita obezbeđuje direktor.

Rezultati završnog ispita služe školi za utvrđivanje kvaliteta rada nastavnika i škole, oslonac su za razvojno planiranje i unapređivanje sveukupnog rada škole i služe Ministarstvu za procenu stanja i napretka obrazovanja u Republici Srbiji.

Na osnovu rezultata završnog ispita ne vrši se rangiranje škola, ali uspešne škole koje pokažu izuzetnu pedagošku vrednost mogu da se nagrade, a neuspešne se upozoravaju na potrebu unapređivanja svog rada.

VII. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA

Vrednovanje kvaliteta rada škole

Član 76.

Vrednovanje kvaliteta rada škole ostvaruje se kao samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje kvaliteta.

Samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje vrši se u skladu sa Zakonom.

Na osnovu rezultata vrednovanja kvaliteta rada, škola sačinjava plan za unapređivanje kvaliteta rada u oblastima definisanim standardima kvaliteta rada ustanova.

Plan za unapređivanje kvaliteta rada sastavni je deo razvojnog plana škole.

Nacionalno ispitivanje

Član 77.

Ostvarenost standarda postignuća učenika u toku osnovnog obrazovanja i vaspitanja proverava se i nacionalnim ispitivanjem na uzorku škola i učenika.

Učenik je dužan da učestvuje u nacionalnom ispitivanju.

Direktor je dužan da obezbedi uslove za ispitivanje i regulamost ispitivanja.

Rezultati nacionalnog ispitivanja ne utiču na ocene, odnosno na opšti uspeh učenika.

Nacionalno ispitivanje ostvaruje se u skladu sa Zakonom.

Bliže uslove za sprovođenje nacionalnog ispitivanja utvrđuje ministar.

Rezultati nacionalnog ispitivanja služe za procenu stanja i napretka obrazovanja u Republici Srbiji i koristi ih Ministarstvo, lokalna samouprava, stručne institucije i istraživački instituti, a mogu da ih koriste i pojedinci u skladu sa Zakonom.

Škola rezultate koristi za unapređivanje svog razvojnog plana, školskog programa, plana stručnog usavršavanja i napredovanja nastavnika.

Međunarodno ispitivanje

Član 78.

Škola učestvuje u međunarodnim ispitivanjima na osnovu međunarodnih ugovora, uz saglasnost Ministarstva.

Rezultati međunarodnih ispitivanja koriste se za procenu stanja i napretka obrazovanja u Republici Srbiji.

VIII. ŠTRAJK ZAPOSLENIH

Član 79.

Zaposleni u školi ostvaruju pravo na štrajk u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje štrajk.

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbednost zaposlenih i učenika, imovine i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

Član 80.

Nastavnici, odnosno stručni saradnici u školi ostvaruju pravo na štrajk, pod uslovom da obezbede minimum procesa rada škole, u ostvarivanju prava građana od opšteg interesa u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Minimum procesa rada za nastavnika je izvođenje nastave u trajanju od 30 minuta po času u okviru dnevnog rasporeda i obavljanje ispita, a za stručnog saradnika 20 časova rada nedeljno.

Ako nastavnici, odnosno stručni saradnici škole učestvuju u štrajku ne obezbeđujući minimum procesa rada iz stava 2. ovog člana, direktor škole pokreće disciplinski postupak.

Nastavniku, odnosno stručnom saradniku za povredu obaveze iz stava 2. ovog člana izriče se mera prestanka radnog odnosa.

Direktor škole za vreme štrajka organizovanog protivno odredbi stava 2. ovog člana, dužan je da obezbedi ostvarivanje nastave i obavljanje ispita dok traje štrajk.

IX. EVIDENCIJA I JAVNE ISPRAVE

Vrste evidencija

Član 81.

Škola vodi evidenciju o:

- 1) učeniku, odnosno detetu;
- 2) uspehu učenika;
- 3) ispitima;
- 4) obrazovno-vaspitnom radu;
- 5) zaposlenom.

Evidencija o učeniku

Član 82.

Evidenciju o učeniku čine podaci kojima se određuje njegov identitet (lični podaci), obrazovni, socijalni i zdravstveni status, kao i podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci.

Lični podaci o učeniku, odnosno detetu su: ime i prezime učenika, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, matični broj učenika, nacionalna pripadnost i državljanstvo.

Izjašnjenje o nacionalnoj pripadnosti nije obavezno.

Lični podaci o roditelju, staratelju i hranitelju učenika, odnosno deteta su: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, odnosno elektronska adresa.

Podaci kojima se određuje obrazovni status učenika jesu: podaci o vrsti škole i trajanju obrazovanja i vaspitanja, jeziku na kojem se izvodi obrazovno-vaspitni rad, organizaciji obrazovno-vaspitanog rada, obaveznim i izbornim predmetima, stranim jezicima, podaci o individualnom obrazovnom planu, dopunskoj i dodatnoj nastavi, celodnevnoj nastavi i produženom boravku, slobodnim aktivnostima za koje se opredelio i drugim oblastima školskog programa u kojima učestvuje, učešću na takmičenjima, izostancima, izrečenim vaspitnim i vaspitno-disciplinskim merama, učešću u radu organa škole i opredeljenju za nastavak obrazovanja.

Podaci kojima se određuje socijalni status učenika, odnosno deteta, roditelja, staratelja i hranitelja su: podaci o uslovima stanovanja (stanovanje u stanu, kući, porodičnoj kući, podstanarstvu, domu, da li učenik ima svoju sobu i drugim oblicima stanovanja), udaljenosti domaćinstva od škole; stanju porodice (broj članova porodičnog domaćinstva, da li su roditelji živi, da li jedan ili oba roditelja žive u inostranstvu, bračni status roditelja, staratelja i hranitelja, njihov obrazovni nivo i zaposlenje), kao i podatak o primanju materijalnog obezbeđivanja porodice i da li porodica može da obezbedi užinu, knjige i pribor za učenje.

Podatak kojim se određuje zdravstveni status učenika, odnosno deteta je podatak o tome da li je učenik obuhvaćen primarnom zdravstvenom zaštitom.

Podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci su podaci koje dostavlja interesovana komisija koja vrši procenu potreba i podaci o njihovoj ostvarenosti.

Evidencija o uspehu učenika

Član 83.

Evidenciju o uspehu učenika čine podaci kojima se utvrđuje postignut uspeh učenika u učenju i vladanju i to: ocene u toku klasifikacionog perioda, zaključne ocene iz nastavnih predmeta i vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta, ocene postignute na ispitima, zaključne ocene na kraju školske godine, izdatim đačkim knjižicama, svedočanstvima, diplomama, kao i ocene postignute na ispitima, posebnim diplomama za izuzetan uspeh, nagradama i pohvalama.

Evidencija o ispitima

Član 84.

Evidenciju o ispitima čine podaci o razrednim, popravnim, kontrolnim i godišnjim ispitima, o završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i drugim ispitima u skladu sa zakonom.

Evidencija o obrazovno-vaspitnom radu

Član 85.

Evidenciju o obrazovno-vaspitnom radu čine podaci o: podeli predmeta na nastavnike i rasporedu časova nastave i ostalih oblika obrazovno-vaspitnog rada, udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima, rasporedu pismenih radova, kontrolnim vežbama, podaci o ostvarivanju školskog programa, saradnji sa roditeljima i lokalnom zajednicom i ostalim oblicima obrazovno-vaspitnog rada, u skladu sa Zakonom.

Evidencija o zaposlenima

Član 86.

Evidenciju o zaposlenima čine sledeći podaci: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, elektronska adresa, nivo i vrsta obrazovanja, podaci o stručnom usavršavanju i stečenim zvanjima, podaci o državljanstvu, sposobnosti za rad sa decom i učenicima i proveru psihofizičkih sposobnosti, podatak o poznavanju jezika nacionalne manjine, podatak o vrsti radnog odnosa i angažovanja, radnom stažu, istovremenim angažovanjima u drugim ustanovama, izrečenim disciplinskim merama, podaci o stručnom ispitu i licenci, podaci o zaduženjima i fondu časova nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika, plati i učešću u radu organa škole, a u svrhu ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada, u skladu sa Zakonom.

Način prikupljanja podataka za evidenciju

Član 87.

Podaci za evidenciju prikupljaju se na osnovu dokumentacije izdate od strane nadležnih organa, kao i dokumentacije koju dostavljaju roditelji i izjave roditelja.

Naročito osetljivi podaci obrađuju se u skladu sa zakonom.

Vođenje evidencije

Član 88.

Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencije.

U školi se vodi evidencija elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i na obrascima.

Vrste, naziv, sadržaj obrazaca i način vođenja evidencije propisuje ministar i odobrava njihovo izdavanje.

Evidencija se vodi na srpskom jeziku, ćiriličkim pismom i latiničkim pismom u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje i na jeziku nacionalne manjine, evidencija se vodi i na jeziku i pismu te nacionalne manjine.

Škola koja ostvaruje pripremni predškolski program vodi evidenciju u skladu sa zakonom kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

Obrada podataka

Član 89.

Podatke u evidencijama prikuplja škola.

Direktor škole se stara i odgovoran je za blagovremen i tačan unos podataka i održavanje ažurnosti evidencija i bezbednost podataka, bez obzira na način njihovog vođenja.

Rokovi čuvanja podataka u evidenciji

Član 90.

Lični podaci iz evidencije o učenicima i podaci iz evidencije o uspehu učenika koji se odnose na zaključne ocene na kraju školske godine i ocene na maturi i završnom ispitu čuvaju se trajno, i elektronski i na propisanom obrascu.

Podaci iz evidencije o ispitima i obrazovno-vaspitnom radu, evidencije o učenicima koji se odnose na socijalni i zdravstveni status učenika, ostali podaci iz evidencije o uspehu učenika čuvaju se 10 godina na propisanim obrascima, a elektronski se čuvaju trajno.

Podaci iz evidencije o zaposlenima čuvaju se 10 godina na propisanim obrascima, ukoliko drugim propisom nije drugačije regulisano, a elektronski se čuvaju trajno.

Javne isprave

Član 91.

Na osnovu podataka unetih u evidenciju škola izdaje javne isprave.

Javne isprave, u smislu ovog zakona, jesu:

- 1) đачka knjižica;
- 2) prevodnica;
- 3) svedočanstvo o završenom razredu prvog ciklusa za učenike koji odlaze u inostranstvo i za odrasle;
- 4) svedočanstvo o svakom završenom razredu drugog ciklusa;
- 5) uverenje o položenom ispitu iz stranog jezika;
- 6) svedočanstvo o završenom osnovnom obrazovanju i vaspitanju;
- 7) uverenje o obavljenom završnom ispitu.

Škola upisanom učeniku, na početku školske godine, izdaje đачku knjižicu, a prilikom ispisivanja – prevodnicu.

Prevodnica se izdaje u roku od sedam dana od dana prijema obaveštenja o upisu učenika u drugu školu, a škola u koju učenik prelazi, u roku od sedam dana obaveštava školu iz koje se učenik ispisao da je primila prevodnicu.

Škola koja ostvaruje pripremni predškolski program izdaje javnu ispravu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

Javna isprava izdaje se na srpskom jeziku ćiriličkim pismom, latiničkim pismom u skladu sa Zakonom, a kada se obrazovno-vaspitni rad izvodi na jeziku nacionalne manjine, javna isprava izdaje se i na jeziku i pismu te nacionalne manjine.

Sadržaj obrazaca javnih isprava propisuje ministar i odobrava njihovo izdavanje.

Duplikat javne isprave

Član 92.

Škola izdaje duplikat javne isprave na propisanom obrascu, posle oglašavanja originala javne isprave nevažećim u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Škola izdaje uverenje o činjenicama o kojima vodi evidenciju, u nedostatku propisanog obrasca, u skladu sa zakonom.

Član 93.

Učeniku koji nije stekao osnovno obrazovanje i vaspitanje, a prestala mu je obaveza pohađanja nastave i učeniku koji odlazi u inostranstvo izdaje se svedočanstvo o poslednjem završenom razredu.

Pečat

Član 94.

Verodostojnost javne isprave škola overava pečatom, u skladu sa zakonom.

Statutom škole određuje se lice odgovorno za upotrebu i čuvanje pečata.

Utvrđivanje stečenog obrazovanja i vaspitanja u nedostatku evidencije

Član 95.

Lice koje nema javnu ispravu o završenom osnovnom obrazovanju i vaspitanju, odnosno arhivska građa je uništena ili nestala, može da podnese zahtev nadležnom sudu, radi utvrđivanja stečenog obrazovanja i vaspitanja.

Zahtev sadrži dokaze na osnovu kojih može da se utvrdi da je lice steklo osnovno obrazovanje i vaspitanje i potvrdu da je evidencija, odnosno arhivska građa uništena ili nestala.

Potvrdu da je arhivska građa uništena ili nestala izdaje škola u kojoj je lice steklo obrazovanje i vaspitanje ili druga ustanova koja je preuzela evidenciju, odnosno arhivsku građu. Ako takva ustanova ne postoji, potvrdu izdaje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Član 96.

Rešenje o utvrđivanju stečenog osnovnog obrazovanja i vaspitanja donosi nadležni sud u vanparničnom postupku, u skladu sa zakonom.

Rešenje kojim se utvrđuje stečeno osnovno obrazovanje i vaspitanje zamenjuje svedočanstvo o završenom osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

X. PRIZNAVANJE STRANIH ŠKOLSKIH ISPRAVA

Član 97.

Državljanin Republike Srbije koji je u inostranstvu završio školu ili pojedine razrede škole, odnosno koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili pojedine razrede škole, ima pravo da zahteva priznavanje stečenih stranih školskih isprava, kao svedočanstva o stečenom osnovnom obrazovanju i vaspitanju ili pojedinom završenom razredu škole.

Strani državljanin i lice bez državljanstva ima pravo da zahteva priznavanje strane školske isprave, ako za to ima pravni interes.

Priznavanjem se strana školska isprava izjednačava sa odgovarajućom školskom ispravom stečenom u Republici Srbiji.

Stranu školsku ispravu priznaje Ministarstvo.

Postupak

Član 98.

U postupku priznavanja strane školske isprave primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno.

U postupku priznavanja iz stava 1. ovog člana uzima se u obzir: sistem školovanja strane države, strani nastavni plan i program, trajanje školovanja, prava koja daje strana školska isprava imaocu i druge okolnosti od značaja za odlučivanje.

Ako se u postupku priznavanja utvrdi da savladan strani nastavni plan i program znatno odstupa od plana sa kojim se upoređuje, priznavanje se uslovljava polaganjem određenih ispita ili proverom znanja.

Ministarstvo može utvrđivanje ispita i proveru znanja iz stava 3. ovog člana da poveri posebnoj stručnoj komisiji.

Ispiti utvrđeni kao uslov za priznavanje polažu se u školi najkasnije do kraja školske godine u kojoj je zahtev podnet.

Uslovni upis

Član 99.

Učenik koji je podneo zahtev za priznavanje strane školske isprave može da bude uslovno upisan u naredni razred, ukoliko postupak nije okončan do početka školske godine.

U slučaju iz stava 1. ovog člana škola je dužna da učenika odmah uključi u odgovarajući razred.

Rešenje o priznavanju

Član 100.

Lice koje zahteva priznavanje strane školske isprave uz zahtev dostavlja original te isprave ili kopiju overenu kod nadležnog organa države u kojoj je izdata isprava čije se priznavanje zahteva i prevod ovlašćenog prevodioca.

Kada dostavlja kopiju iz stava 1. ovog člana, original se dostavlja na uvid.

Rešenje o priznavanju strane školske isprave konačno je u upravnom postupku.

Kratak sadržaj rešenja ispisuje se na originalu školske isprave i na primerku prevoda (klauzula o priznavanju).

Ministarstvo vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o priznavanju strane školske isprave.

XI. FINANSIRANJE

Član 101.

Sredstva za finansiranje delatnosti javne škole obezbeđuju se u skladu sa Zakonom.

Sredstva za obavljanje delatnosti privatne škole obezbeđuje osnivač.

XII. POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 102.

Poslovi utvrđeni članom 12. stav 3. (ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično i za manje od 15 učenika upisanih u prvi razred), članom 12. stav 6. (izvođenje obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično), član 19. stav 1. (škola posebne pedagoške orijentacije), članom 35. stav 1. (organizovanje celodnevne nastave i produženog boravka), članom 36. stav 1. (nastava za učenike na dužem kućnom i bolničkom lečenju) i članom 97. stav 4. (priznavanje strane školske isprave) ovog zakona, poveravaju se autonomnoj pokrajini.

XIII. KAZNE ODREDBE

Član 103.

Novčanom kaznom od 30.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj škola ako:

- 1) obavi ispit suprotno odredbama ovog zakona;
- 2) ne vodi propisanu evidenciju ili evidenciju vodi suprotno odredbama ovog zakona;
- 3) izda javnu ispravu suprotno odredbama ovog zakona.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice u školi.

XIV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađivanje organizacije i akata škole

Član 104.

Škola će uskladiti svoju organizaciju i opšte akte sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 105.

Ministar će doneti podzakonske akte na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjivaće se, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovog zakona.

Prestanak važenja zakona

Član 106.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakona o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 – US, 22/02, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon, 58/04, 62/04, 79/05 i 101/05 – dr. zakon).

Stupanje zakona na snagu

Član 107.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja i brige o deci.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Važeći Zakon o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 –dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 – US, 22/02, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) donet je 1992. godine, a izmenjen je i dopunjen više puta.

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09 i 52/11) koji je donet 2009. godine, uređuju se osnove sistema predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja. Ovim zakonom uspostavlja se sistem i daju ovlašćenja nadležnim institucijama (Nacionalni prosvetni savet, Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja i Ministarstvo prosvete i nauke) kako bi sistem vaspitanja i obrazovanja funkcionisao u cilju stvaranja kvalitetnog, pravednog i efikasnog sistema obrazovanja.

Ovo se odnosi na: opšte principe sistema obrazovanja i vaspitanja; ciljeve obrazovanja i vaspitanja, opšte ishode i standarde obrazovanja i vaspitanja; pravo na obrazovanje i vaspitanje, institucije za obezbeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovanja, način i uslove obavljanja delatnosti; vrste i način donošenja programa, mrežu ustanova, uslove za osnivanje, početak rada i obavljanje delatnosti ustanove, statusne promene, zabranu rada, ukidanje i autonomiju ustanove, finansiranje i nadzor nad radom ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja, odgovornost za bezbednost dece, pravila ponašanja u ustanovi, zabranu diskriminacije, zabranu nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, osiguranje kvaliteta ustanove, razvojni plan, nadležnost i izbor organa upravljanja ustanove, rukovođenje, stručne i savetodavne organa - savet roditelja, uslove za rad nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika i radno-pravni status zaposlenih u ustanovama u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja na jedinstven način su uređeni i uslovi za direktora ustanove, kao pedagoško-instruktivnog rukovodioca ustanove, nivo obrazovanja, uslovi za prijem u radni odnos, uslovi za rad i dozvola za rad (licenca) vaspitača i stručnih saradnika, stručno usavršavanje vaspitača i stručnih saradnika, norma neposrednog rada sa decom; prava, obaveze i odgovornost zaposlenih u ustanovi, prestanak radnog odnosa i pravna zaštita zaposlenih.

Stupanjem na snagu ovog zakona stvorene su obaveze da se posebnim zakonom bliže preciziraju rešenja koja se odnose na osnovnu školu i ovaj nivo obrazovanja, a ona se pre svega odnose na pokazatelje o dostupnosti, kvaliteta i efikasnosti osnovnog obrazovanja. Tako, kada su u pitanju postignuća učenika koji su završili osnovne škole u Srbiji (PISA iz 2007, TIMS iz 2006. godine) i pored izvesnog napretka, ona su niža od onih koje postižu njihovi vršnjaci iz drugih evropskih zemalja, a posebno kada je reč o upotrebi stečenih znanja u novim situacijama, što je ozbiljan pokazatelj nedovoljne funkcionalnosti naše osnovne škole. Sistem osnovnog obrazovanja i dalje ne obuhvata svu decu iz osetljivih grupa, decu sa smetnjama u razvoju, kao i decu iz ruralnih sredina. Oko pet procenata dece ne upiše, a oko osam procenata od upisanih ne završi osnovnu školu. Mreža škola ne prati u dovoljnoj meri demografske promene usled migracija i pada nataliteta niti povećane potrebe stanovništva za predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. Broj

učenika se konstanto smanjuje svake godine: svake godine se oko hiljadu učenika manje upiše u prvi razred. Kada je u pitanju školski program, iskustva iz uspešnih pilot programa pokazala su dobre rezultate kod: programa za uključivanje romske dece u sistem obrazovanja i vaspitanja, iskustva programa za prevenciju nasilja, iskustva programa inkluzivnog obrazovanja.

U Srbiji živi oko 140.000 dece ispod linije siromaštva sa jednim toplim obrokom dnevno. Do sada nije postojao adekvatan mehanizam za povratak odraslih u obrazovanje i ako je obrazovni nivo celokupne populacije izuzetno nizak. U školama za osnovno obrazovanje odraslih ne postoji dovoljno programa koji bi motivisali odrasle bez osnovnog obrazovanja na školovanje, već se radi o redukovanim programima za mlade.

Posebnim zakonom treba da se urede i sva druga pitanja koja su specifična za rad osnovnih škola, sa ciljem da se doprinese podizanju nivoa kvaliteta rada sa decom osnovnoškolskog uzrasta i da se, zajedno sa sistemskim rešenjima propisanim u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, obezbedi efikasno sprovođenje opštih principa obrazovanja i vaspitanja i ciljeva i zadataka osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Osnovni razlozi za donošenje novog zakona je usaglašavanje sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, a pre svega u delovima koji se odnose na: pravo na osnovno obrazovanje i vaspitanje (član 4); zadatak škole (član 9); obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju i učenika sa izuzetnim sposobnostima (čl. 10. i 11); jezik ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada (član 12); škole (čl. 13. do 20); ciljeve i ishode osnovnog obrazovanja i vaspitanja (čl. 21. i 22); programe i organizaciju obrazovno-vaspitnog rada (čl. 23. do 50); učešće roditelja u radu škole i donošenju odluka od značaja za obrazovno vaspitni rad (član 51); vođenje letopisa i predstavljanje rada škole (član 53); učenike (čl. 56. do 69); ispite (čl. 71. do 75); vrednovanje obrazovno-vaspitnog rada (čl. 76. do 78); štrajk zaposlenih (čl. 79. i 80); evidenciju i javne isprave (čl. 81. do 96) i priznavanje stranih školskih isprava (čl. 97. do 100).

Razlozi za donošenje ovog zakona jesu i nastale promene u društvu, kako na ekonomskom, tako i na socijalnom i političkom planu. Ove promene zahtevaju bliže uređivanje sistema osnovnog obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji u skladu sa novonastalim okolnostima i novim uslovima rada, s ciljem približavanja i usklađivanja sistema osnovnog obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji sa sistemom osnovnoškolskog obrazovanja i vaspitanja Evropske unije i savremenog sveta.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Predložena rešenja, koja su sadržana u Predlogu zakona, opredeljena su razlozima koji su uslovili njegovo donošenje, kao i specifičnom prirodom i značajem same delatnosti.

Odredbama čl. 2. i 3. Predloga zakona delatnost osnovnog obrazovanja i vaspitanja definisana je kao delatnost od neposrednog društvenog interesa, koju, kao javnu službu, ostvaruje osnovna škola, i to: osnovna škola, osnovna škola za obrazovanje odraslih, osnovna muzička škola, osnovna baletska škola i osnovna škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju. Delatnost osnovnog obrazovanja odraslih ostvaruje se u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i posebnim zakonom koji uređuje oblast obrazovanja odraslih.

Članom 4. Predloga zakona propisano je da svako lice ima pravo na besplatno i kvalitetno osnovno obrazovanje i vaspitanje u javnoj školi. Učenik javne

škole može besplatno da koristi knjige, školski materijal i prevoz, ishranu, kao i smeštaj kada je to potrebno.

Čl. 5 – 8. Predloga zakona propisana je obaveznost osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Data je mogućnost da roditelj, odnosno staratelj učenika izabere za svoje dete osnovno obrazovanje u javnoj ili privatnoj školi, odnosno obrazovanje kod kuće ili na daljinu.

Članom 9. Predloga zakona propisan je zadatak škole da omogući kvalitetno obrazovanje i vaspitanje za svako dete i učenika pod jednakim uslovima, bez obzira gde se škola nalazi, odnosno gde se obrazovanje i vaspitanje odvija. Lica koja obavljaju obrazovno-vaspitni rad i druga lica zaposlena u školi treba naročito će promovisati jednakost među svim učenicima i da se aktivno suprotstavljaju svim vrstama diskriminacije i nasilja.

Čl. 10. i 11. Predloga zakona definisano je obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju i učenika sa izuzetnim sposobnostima, kao i pravo tih učenika na individualni obrazovni plan. Učenik sa izuzetnim sposobnostima ima pravo na individualni obrazovni plan koji omogućava da se njihov razvoj i napredovanje odvija prema sposobnostima i interesovanjima. Data je mogućnost da učenik sa izuzetnim sposobnostima koji je upisan u prvi razred srednje muzičke, odnosno baletske škole, koji je završio sedmi razred polaganjem razrednih ispita završi školu.

Članom 12. Predloga zakona propisan je jezik na kome se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, kako za učenike za koje se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na srpskom jeziku, tako i za učenike pripadnike nacionalnih manjina, kojima se obezbeđuje ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično, ako se prilikom upisa u prvi razred za to opredeli najmanje 15 učenika. Za manje od 15 učenika škola može da ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja, s tim što je u tom slučaju škola u obavezi da učeniku organizuje i nastavu srpskog jezika.

Čl. 13 – 18. Predloga zakona uređena je podela škola prema programu obrazovanja i vaspitanja koji ostvaruju, kao i prema osnivaču.

Članom 19. Predloga zakona, kao novina, propisano je da privatna škola može da se ustroji kao škola posebne predagoške orijentacije (Štajner, Dekroli, Montessori i dr.) kada Ministarstvo utvrdi da realizacija njenog programa obezbeđuje ostvarivanje standarda za završetak osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Ova škola mora da poseduje sertifikat međunarodno priznatog udruženja škola iste pedagoške orijentacije.

Čl. 21. i 22. Predloga zakona definisani su ciljevi i ishodi osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja izvedeni su na osnovu ciljeva obrazovanja i vaspitanja definisanih u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i to su: pun i usklađen intelektualni, emocionalni, socijalni, moralni i fizički razvoj svakog deteta i učenika, u skladu sa njegovim uzrastom, razvojnim potrebama i interesovanjima; sticanje kvalitetnih znanja i veština i formiranje vrednosnih stavova jezičke, matematičke, naučne, umetničke, kulturne, tehničke, informatičke pismenosti, neophodnih za nastavak školovanja i aktivnu uključenost u život porodice i zajednice; razvoj stvaralačkih sposobnosti, kreativnosti, estetske percepcije i ukusa, kao i izražavanje na jezicima različitih umetnosti; razvoj sposobnosti pronalaženja, analiziranja, primene i saopštavanja informacija, uz vešto i efikasno korišćenje informaciono-komunikacionih tehnologija; osposobljavanje za rešavanje problema, povezivanje i primenu znanja i veština u daljem obrazovanju i svakodnevnom životu; razvoj motivacije za učenje i osposobljavanje za samostalno

učenje i obrazovanje tokom celog života; razvoj svesti o sebi, samoinicijative, sposobnosti samovrednovanja i izražavanja svog mišljenja; osposobljavanje za donošenje valjanih odluka o izboru daljeg obrazovanja i zanimanja, sopstvenog razvoja i budućeg života; razvoj ključnih kompetencija potrebnih za život u savremenom društvu,; razvoj i praktikovanje zdravog načina života, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti; razvoj svesti o značaju održivog razvoja, zaštite i očuvanja prirode i životne sredine, ekološke etike i zaštite životinja; razvoj sposobnosti komuniciranja, dijaloga, osećanja solidarnosti, kvalitetne i efikasne saradnje sa drugima i sposobnosti za timski rad i negovanje drugarstva i prijateljstva; razvijanje sposobnosti za ulogu odgovornog građanina, za život u demokratski uređenom i humanom društvu zasnovanom na poštovanju ljudskih i građanskih prava, prava na različitost i brizi za druge, kao i osnovnih vrednosti pravde, istine, slobode, poštenja i lične odgovornosti; formiranje stavova, uverenja i sistema vrednosti, razvoj ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanje svesti i osećanja pripadnosti državi Srbiji, poštovanje i negovanje srpskog jezika i svog jezika, tradicije i kulture srpskog naroda, nacionalnih manjina i etničkih zajednica, drugih naroda, razvijanje multikulturalizma, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine; razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanje različitosti.

Ishodi su definisani i izvedeni na osnovu opštih ishoda datih u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Posle završetka osnovnog obrazovanja i vaspitanja sva deca i učenici će: usvojiti integrisani sistem naučno zasnovanih temeljnih znanja o prirodnom i društvenom svetu i biti sposobni da primenjuju i razmenjuju stečena znanja; efikasno usmeno i pismeno komunicirati na srpskom, odnosno na srpskom i jeziku nacionalne manjine, i najmanje jednom stranom jeziku koristeći se raznovrsnim verbalnim, vizuelnim i simboličkim sredstvima; biti funkcionalno pismeni u matematičkom i naučnom domenu; efikasno i kritički koristiti nauku i tehnologiju, uz pokazivanje odgovornosti prema svom životu, životu drugih i životnoj sredini; biti sposobni da razumeju različite umetničke forme izražavanja i da ih koristi za izražavanje sebe; naučiti kako da samostalno uče; biti sposobni da prikupljaju, analiziraju, organizuju i kritički procenjuju informacije; moći da identifikuju i rešavaju probleme i donose odluke koristeći kritičko i kreativno mišljenje i relevantna znanja; spremno prihvatati izazove i promene, biti preduzimljivi uz odgovorno i efikasno upravljanje sobom i svojim aktivnostima; biti odgovoran prema sopstvenom zdravlju i njegovom očuvanju; razviti razumevanje sebe kao osobe i svojih odnosa sa drugim osobama, biti odgovoran prema sopstvenoj dobrobiti i dobrobiti drugih osoba sa kojima ulazi u odnose; poznavati i uvažavati ljudska i dečja prava i biti sposoban da aktivno učestvuje u njihovom ostvarivanju; razviti osećanje pripadnosti sopstvenoj porodici, naciji i kulturi, poznavati sopstvenu tradiciju i doprinositi njenom očuvanju i razvoju; poznavati i poštovati tradiciju, identitet i kulturu drugih zajednica i biti sposoban i zainteresovan da sarađuje sa njihovim pripadnicima; biti sposobni da efikasno i konstruktivno rade sa drugima kao članovi tima, grupe, organizacije i zajednice.

Čl. 23 – 25. Predloga zakona uređeni su programi, nastavni predmeti i razvojni plan osnovne škole.

Čl. 26. i 27. Predloga zakona definisan je školski program kao dokument na osnovu kojeg se otvaruje razvojni plan i ukupan obrazovno-vaspitni rad u školi, a koji sadrži: ciljeve školskog programa; nastavni plan po kojem škola radi; programe obaveznih izbornih i izbornih predmeta po razredima, sa načinima i postupcima za njihovo ostvarivanje; program dopunske i dodatne nastave; program kulturne i javne delatnosti škole; program školskog sprotu; program prevencije nasilja, narkomanije, alkoholizma i maloletničke delikvencije; program slobodnih aktivnosti; program profesionalne orijentacije; program zdravstvene zaštite; program socijalne zaštite;

program zaštite životne sredine; program saradnje sa lokalnom zajednicom; program saradnje sa porodicom; program izleta, ekskurzija i nastave u prirodi; program rada školske biblioteke i način ostvarivanja drugih oblasti razvojnog plana škole koji utiču na obrazovno – vaspitni rad.

Posebna novina su individualni obrazovni planovi svih učenika koji se obrazuju po individualnom obrazovnom planu i koji čine prilog školskog programa. Kada škola ostvaruje školski program za obrazovanje odraslih, školski program za muzičko obrazovanje, školski program za baletsko obrazovanje, predškolski program, odnosno pripremni predškolski program, onda su i ti programi deo školskog programa.

Školski program utemeljen je na načelima izrade školskog programa propisanim članom 27. Predloga zakona, a programi koji su sastavni deo školskog programa detaljno su uređeni čl. 38 – 49. Predloga zakona.

Članom 28. Predloga zakona uređeno je donošenje godišnjeg plana rada škole.

Članom 29. Predloga zakona definisano je trajanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja odraslih, osnovnog muzičkog obrazovanja i vaspitanja i osnovnog baletskog obrazovanja i vaspitanja, kao i trajanje muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja za učenike sa izrazitim muzičkim, odnosno baletskim sposobnostima.

Čl. 35. i 36. Predloga zakona definisana je celodnevna nastava i produženi boravak, kao posebni oblici obrazovno-vaspitnog rada, kao i nastava za učenike na kućnom i bolničkom lečenju.

Članom 37. Predloga zakona, kao novina, uređena je nastava kod kuće i na daljinu, čime je data mogućnost da roditelj, odnosno staratelj organizuje svom detetu osnovno školsko obrazovanje i vaspitanje kod kuće. U ovom slučaju škola je u obavezi da organizuje polaganje razrednih ispita iz svih predmeta u skladu sa nastavnim planom i programom.

Na zahtev roditelja, odnosno staratelja nastava može da se ostvaruje i kao nastava na daljinu.

Članom 50. Predloga zakona definisane su dečje i učeničke organizacije. Škola može da ima svoje organizacije dece i učenika, kao i da se povezuje sa organizacijama van škole kao što su: Prijatelji dece Srbije, Crveni krst, organizacije gorana, izviđača i sl.

Članom 51. Predloga zakona, kao novina uređeno je učešće roditelja u radu škole i donošenje odluka od značaja za obrazovno-vaspitni rad.

Članom 52. Predloga zakona, propisani su kriterijumi za donošenje odluke o izboru kandidata koji se javio na konkurs za zasnivanje radnog odnosa u školi.

Članom 53. Predloga zakona, kao novina, definisano je vođenje letopisa i predstavljanje rada škole koji sadrži sve pisane podatke o aktivnostima škole i realizaciji obrazovno-vaspitnog rada. Škola predstavlja program u publikaciji koju objavljuje na svojoj internet strani do 1. oktobra za tekuću školsku godinu, a može je podeliti učenicima i u štampanom obliku. Navedenim članom Predloga zakona uređena je i dužnost škole da ima svoju internet stranu.

Čl. 56 – 58. Predloga zakona uređen je upis dece u školu.

Članom 59. Predloga zakona propisana je odgovornost za upis deteta u školu i za njegovo redovno pohađanje nastave i obavljanje drugih školskih obaveza.

Čl. 60 – 64. Predloga zakona propisano je opterećenje učenika i trajanje časa, ocenjivanje učenika, kao i opšti uspeh učenika.

Članom 65. Predloga zakona uređena je dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju za učenika kome je ta podrška potrebna. Škola je u obavezi da za takvog učenika obezbedi otklanjanje fizičkih i komunikacijskih prepreka i zavisno od potreba može da donese individualni obrazovni plan.

Članom 66. Predloga zakona propisano je oslobađanje od nastave učenika. Data je mogućnost da se učenik privremeno ili za određenu školsku godinu oslobodi od nastave fizičkog vaspitanja u celini ili delimično, a učenik osnovne muzičke, odnosno baletske škole može biti oslobođen nastave izbornog predmeta u školi, na zahtev roditelja, odnosno staratelja.

Članom 67. Predloga zakona uređeno je pohvaljivanje i nagrađivanje učenika koji se ističe u učenju.

Članom 68. Predloga zakona propisano je brže napredovanje učenika. Učenik koji se ističe znanjem i sposobnostima može da završi školu u roku kraćem od osam godina.

Članom 70. Predloga zakona propisan je prevoz i ishrana učenika. Učenik ima pravo na besplatan prevoz ako je njegovo prebivalište udaljeno više od četiri kilometra od sedišta škole.

Škola u okviru školskog objekta, u saradnji sa roditeljima, organizuje ishranu za učenike. U dogovoru sa jedinicom lokalne samouprave i donatorima škola može da obezbedi besplatnu ishranu za sve učenike, u celini ili delimično.

Čl. 71 – 75. Predloga zakona propisane su vrste ispita (popravni, razredni, završni, ispit iz stranog jezika i drugi ispiti). Kao novina, propisano je polaganje završenog ispita za učenike koji su završili osmi razred, po programu završnog ispita za školsku godinu u kojoj su završili osmi razred, pisanim putem rešavanjem testova. Završnim ispitom procenjuje se koliko je učenik tokom osmogodišnjeg školovanja ovladao znanjima i umenjima iz nastavnih predmeta iz kojih učenik polaže završni ispit.

Članom 76. Predloga zakona, kao novina, propisano je vrednovanje kvaliteta rada škole koja se ostvaruje kao samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje kvaliteta.

Ostvarenost standarda postignuća učenika u toku osnovnog obrazovanja i vaspitanja proverava se i nacionalnim ispitivanjem na uzorku škola i učenika, što je kao novina, propisano članom 77. Predloga zakona

Članom 78. Predloga zakona, kao novina, propisano je međunarodno ispitivanje.

Čl. 79. i 80. Predloga zakona regulisano je pravo zaposlenih na štrajk, kao i da su zaposleni i štrajkački odbor koji učestvuju u štrajku dužni da organizuju i vode štrajk na način kojim se ne ugrožava bezbednost zaposlenih i učenika, imovine, i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka. Zaposleni ostvaruju pravo na štrajk pod uslovom da obezbede minimum procesa rada škole.

Kao novina u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, odredbom čl. 81 – 90. propisane su evidencije o učeniku, uspehu učenika, ispitima, o obrazovno-vaspitnom radu, zaposlenima, način prikupljanja podataka za evidenciju, vođenje evidencije, obrada podataka i rokovi čuvanja podataka u evidencijama.

Članom 91. Predloga zakona propisane su javne isprave koje izdaje osnovna škola.

Čl. 97 – 100. Predloga zakona propisano je priznavanje stranih školskih isprava.

Članom 101. Predloga zakona uređeno je finansiranje delatnosti škole.

Članom 102. Predloga zakona uređeno je poveravanje poslova državne uprave autonomnoj pokrajini, i to: ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično i za manje od 15 učenika upisanih u prvi razred; izvođenje obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično; škola posebne pedagoške orijentacije; organizovanje celodnevne nastave i produženog boravka; nastava za učenike na dužem kućnom ili bolničkom lečenju; priznavanje strane školske isprave.

Članom 103. Predloga zakona propisane su kaznene odredbe koje se odnose na prekršajnu odgovornost škole, direktora, odnosno odgovornog lica u školi, ako škola: obavi ispit suprotno odredbama ovog zakona; ne vodi propisanu evidenciju ili evidenciju vodi suprotno odredbama ovog zakona; izda javnu ispravu suprotno odredbama ovog zakona.

Odredbom člana 104. Predloga zakona, propisan je rok od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona da škola uskladi svoju organizaciju i opšte akte sa odredbama ovog zakona.

Odredbom člana 105. Predloga zakona propisano je da će se na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti podzakonski akti kojima se uređuju: bliži uslovi za ostvarivanje programa obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično; bliži uslovi razredi u kojima se organizuje celodnevna nastava i produženi boravak; način organizovanja nastave za učenike na dužem kućnom i bolničkom lečenju; bliži uslovi za ostvarivanje i način osiguranja kvaliteta i vrednovanje nastave kod kuće i na daljinu; vrste diploma, odnosno nagrada i bliži uslovi za njihovo dodeljivanje; uslovi i postupak napredovanja učenika; bliži uslovi za sprovođenje nacionalnog ispitivanja; vrste, naziv, sadržaj obrazaca i način vođenja evidencije i sadržaj obrazaca javnih isprava.

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjivaće se, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovog zakona.

Članom 106. Predloga zakona uređen je prestanak važenja Zakona o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 – US, 22/02, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) i primena podzakonskih akata.

Odredbom člana 107. Predloga zakona definisano je vreme stupanja na snagu zakona.

IV. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije, odnosno budžetu autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razlozi za donošenje Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju po hitnom postupku su neophodnost usaglašavanja posebnog zakona u oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09 i 52/11), naročito imajući u vidu činjenicu da je Zakon o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 –dr. zakon,

67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 – US, 22/02, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) donet pre 20 godina, da je veliki broj odredaba tog zakona stavljen van snage, da je određeni broj odredaba anahron, te neprimenljiv u novonastalnim okolnostima i uslovima rada u školi i ne prati nastale promene u društvu, u želji za približavanjem i usklađivanjem sistema osnovnog obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji sa sistemom osnovnoškolskog obrazovanja i vaspitanja Evropske unije i savremenog sveta, a sve radi unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja i u najboljem interesu dece.

Zakon je potrebno usaglasiti i pripremiti ustanove za njegovu primenu pre početka školske godine, zbog čega je neophodno da ovaj zakon bude donet po hitnom postupku.